

Načrt

za dne 30. avgusta meseca 1891. o priходу
Nj. c. in kr. apost. veličanstva k vojaškim
vajam pri Celji.

- a) Nj. veličanstvo se pripelje na kolodvor v Celji ob 7. uri zjutraj.
- b) Najpodaniše pozdravi Nj. veličanstvo ces. svetovalec gosp. župan dr. Jožef Necker-mann na čelu mestnega zastopa. — Zatem se pelje Nj. veličanstvo v svoje Najvišje stanovanje v poslopji c. kr. okr. glavarstva.
- c) V prvem vozu se peljata župan in c. kr. okr. glavar, v drugem pa c. kr. namestnik.
- d) Tiha sv. maša v podružni cerkvi Marije Device.
- e) Najpodaniše se pokloni Nj. veličanstvu: 1. Duhovščina mesta Celje; 2. C. in kr. dvorni dostojanstveniki, ki prebivajo v Celji; 3. Načelniki c. kr. krajnih uradov in predsednik c. kr. notarske kamore; 4. Župan, njegov namestnik in zastop mestne občine; 5. Načelnik okr. zastopa v Celji, njegov namestnik ter okrajni odbor; 6. Zastop podružnice patrijotične deželne in gospejne pomožne družbe za Štajarsko v Celji (Rdeči križ).
- f) Nj. veličanstvo obiše novo deželno bolnišnico.
- g) Nj. veličanstvo se poda v opatijsko in župnijsko cerkev sv. Danijela.
- h) Nj. veličanstvo si ogleda krajni muzej v Celji.
- i) Nj. veličanstvo obiše ljudsko veselico v mestnem parku.
- k) Dvorni obed.
- l) Nj. veličanstvo si ogleda mestno razsvitljavo.
- m) Ko se Nj. veličanstvo vrne v svoje Najvišje stanovanje, bode bakljada in podoknica (2 do 3 pesmi.)

V ponedeljek in v torek si ogleda zatem Nj. veličanstvo vojaške vaje pri Celji in v torek večer se odpelje iz Celja.

Šulvereinska šola na Slatini.

Zakaj se brani te in vsake šulvereinske šole slov. ljudstvo?

II. Vsled odloka vis. c. kr. deželnega šolskega sveta od dne 4. septembra 1890 št. 5103. naj bi se poučevala slovenščina v tukajšnji nemški šoli samo v prvem in drugem šolskem letu, torej v času, ko se otroci čitati in i, u, a, čitati učijo; v tretjem letu pa se naj začne z nemščino. In take šole v čisto slovenskem kraju! Kaj bi rekli Nemci, ko bi mi na Nemškem kje postavili slovensko šolo? Mi pa se tukaj naj ne ganemo zoper tako krivično postopanje? Neumiljeno in krivo je otroka poučevati v dru-

gem, kakor v materinem jeziku. Pri otroku je razum slabo razvit in še v domačem jeziku je tako težko zabiti mu kaj v glavo. Kaka muka za otroka in učitelja, če se pouk vrši v tujem jeziku! Dr. Toman pravi: „Mladina se mora v ljudski šoli poučevati v jeziku svojega naroda, svoje matere, zakaj sicer je pouk le muka in pedagoška sirovost“. Pri takem učenju tudi ni nikakega vspeha, nikake temeljitosti; otroci se ne naučé ničesar do čista, ostanejo v vseh šolskih predmetih površni; „takemu otroku je šola zgubljena in potračen otroških let zlati čas“, pišejo rajni Slomšek. Da so te besede resnične, naj ti dokažejo sledeče vrste, katere je pisal pred kratkim slovenski deček, ki je celih osem let obiskaval nemško šolo: „An Heern Pack Josefa Utshounig Valentin ich war nicht früh ein Prif geschriben der Feder Haben verloren der Tinte haben verloren der Müüssen haaen der Finger begerresen O liebe Pack Josefa bei dir Haben nicht vergesen vorum den nicht ach ach ach“. Kaj, g. dr. Hoissel, se-li vam ne dopade taka nemščina? In s tako spakadrijo ste nameravali kužiti tudi našo slovensko mladino! Nemške šole na slovenskih tleh nikakega vspeha, tudi nemščine se otroci priučiti ne morejo, kakor kaže navedeni vzgled; one mučijo in trpinčijo ubogo deco in sejejo med njo le nevednost. Da take šole tudi za poznejše življenje nič kaj prida vzgojiti ne morejo, to je samo ob sebi umevno. Ako nimajo taki otroci od drugod kake boljše izreje, ostanejo v svojem življenju površni, plitvi, nekaki spački, ki nimajo na sebi kreposti in čednosti ne enega ne drugega naroda; slovenski trezni in krepostni značaj se nam gubi in kuži v takih šolah. Torej slovenski stariši, ki silite s svojimi otroci v nemške šole, pomislite vse to; vrh tega si še pa k srcu vzamite te-le svarilne Slomškove besede: „Gorjé vam, ako svoje otroke samo zato v šolo pošiljate, naj bi se nemščine učili! Nezarobljeni, napuhnjani otroci vas bodo po nemško kleli, vi stariši pa bote po slovensko solze točili!“

Gospodarske stvari.

O gnjilobi krompirja.

Po dolgi in trdi zimi smo imeli še likor, toliko prijetno spomlad, poletja pa nismo pričakali. Ves ta čas je bilo deževno, ali vsaj hladno vreme in to nam je prizadajalo marsikatero zlo, v tem tudi gnjilobo pri krompirju. Rani krompir je zrastel sicer debel in na zunanjo podobo lep, toda imel je v sebi že kali gnjilobe. Kaj bode iz poznega krompirja, tega še sicer ne vemo, toda na največjih krajih ne bode nič prida iz njega, kajti lotila se ga je bolezen, slična peronospori na trsji in učenjaki

jo tudi imenujejo peronospora in da se razločuje od one na trsji, dajo ji priime: infestans, sovražno.

Za krompir bode tedaj letos trda in srečen. kdor ga bode imel, to pa je le mogoče, če si ga ovaruje, kolikor se da, gnjilobe. V naslednjih vrstah podamo našim bralcem nekaj pripomočkov za to; da-si smo o nekaterih že sem ter tje govorili, vendar še jih postavimo le-sem, da dobimo tako popolno podobo bolezní krompirjevih in pripomočkov zoper nje. Vprašamo torej:

1. Kakonastanegnjliloba prikrompirji?

Naše oko zapazi že to bolezen v mesecih juliji in avgustu, ako je deževno ter postaja voda na njivah. Listje krompirjeve zeli dobiva maroge, iz začetka so rmenne, potem pa črne in zel sama vene kmalu in neha svoje življenje. To pa napravi majhna glivica, toliko majhna, da je z očesom samim ne zapazi človek, če tudi ve za-njo. Le-ta glivica se čudno hitro razširja in njene troske — mali kosčki, ki imajo to v sebi, da se iz njih vzraste nova glivica — padajo sčasom raz zeli na zemljo in dež jih splavi globlje doli do krompirja. Ako je vreme dalje časa deževno, zapazi se brž delovanje teh glivic po hudem, gnjilem duhu, ki ti udarja iz krompirišča v nos. Troske namreč one glivice so se prijele krompirjevih oblic ter so sčasom se vrile va-nje kvareč zdravo mečo krompirja. Bolj ko je trdo lupinje krompirjevo, bolj se po časi širi gnjiloba.

Vsled tega se gnjiloba ne pokaže po vseh njivah enako, tudi ne v enem času. Uzrok tega je ravno prst, ki spušča manj ali bolj hitro one troske do krompirja, pa tudi krompirjevo lupinje se brani bolj ali manj zoper one troske, prav po tem, kakor je bolj ali manj trdo. Tudi gnoj je več ali manj za to gnjilobo že storil. Nekaj bi se dalo torej storiti zoper to bolezen že pri sajenji samem, ako se odbere krompir za to, z bolj trdim lupinjem. Vendar sedaj, ko že imamo bolezen, ne mislimo o tem na dalje govoriti, ampak vprašamo:

2. Kaj se more storiti zoper gnjilobo, dokler še krompir raste?

Zoper to bolezen se išče sredstvo že od časa, kar se je ona prikazala, torej od začetka leta 1840, vendar se ji ne more še izdatno do kože, vsaj sploh ne. Marsikatero sredstvo se je že priporočilo in rabilo, ali bilo je premalo ročno ali pa je hodilo predrago in kar je več, za gotovo ni nobeno pomagalo. Še le v novem času so prišli na sredstvo, katero, če se rabi v pravem času, pomaga vsaj nekaj in to gotovo. To sredstvo pa je škropljenje krompirja z vitrijolom in apnom. Napravljja se iz bakrenega vitrijola, apna in vode in na razne načine po tem, kakor so krompirjeve zeli že bolj

vzrastle ali pa so še nežne. Zmes pa se dela tako-le: če je manj močna, vzame se 100 litrov vode, 1½ kilo bakrenega vitrijola in 1 kilo apna. Če je pa močnejša, vzame se 100 litrov vode, 2 kila bakrenega vitrijola in 1¼ kilo apna.

Bakreni vitrijol se razpusti doma v kropu in na polji se vlije v 100 litrov vode in primeša stolčeno apno. Na to pa se zmes prav dobro premeša. Apno mora se pa poprej izčistiti, da ni v njem kamenja ali peska. Zmes pa se zatem s škropilnico, enako, kakor jo rabimo v vinogradih, razškropi, čem prej je mogoče, na krompirišči. To delo gre naglo od rok; ako je delalec zvest in spreten, more v dveh urah po enem hektarji škropiti in torej ne jemlje delo dolgo časa. V meseci juniji in juliji se škropi in če je treba, ponovi se potem v avgustu, sploh v času, ko se vidi prvo znamenje take bolezni.

Stroški niso znatni in če jih primeri človek s škodo, ki mu jo odvrne škropljenje, ne bode mu žal za nje. Mi torej prosimo naše bralce, naj storé tako vsaj drugo leto, če že letos ni več mogoče. Kdor pa ne mara večjih stroškov, naj poskusi vsaj na malem kosu svoje njive, obljubimo mu, da bode potem rad škropil na vsem krompirišči svojem.

Sejmovi. Dne 29. avg. v Orešji, v Poličanah, na Planini, pri Šentilji pod Turjakom in v Žavci. Dne 31. avg. na Hajdinji, v Kamnici, v Mozirji, na Tinskem in na Valci ob Dravi. Dne 1. septembra v Šentilji pri Gradiči, pri Šentilji v slov. goricah in pri sv. Bolfanku v Trnovicah. Dne 1. septembra v Arnočah, v Radgoni. Dne 2. septembra v Lučanah, na Ptuji, v Trnovcah.

Dopisi.

Iz Celjske okolice. (Poziv.) Kakor znano, vršile se bodo letos ali prav vršijo se že sedaj okoli Celja orožne vaje, h katerim pride presvitli cesar sam. Delale so se za to velike priprave: občine morale so vse mostove in ceste popraviti; delajo se pa čisto posebno še za cesarjev prihod priprave. Kakor znano, ostal bo naš presvitli cesar v nedeljo, dne 30. avgusta celi dan v Celji. Zategadel olepšuje se vse; hiše se belijo, snažijo, kar in količkaj je posestnikom le mogoče. Mesto žrtvuje mnogo, da se sprejme naš presvitli vladar, kolikor mogoče, dostojno. Vse to bi bilo samo na sebi sicer jako hvale vredno, ako bi Celjski mogotci ne imeli pri tem čisto drugih namenov; dela se namreč na vse kriptje na to, da se pokaže Celje kot popolnoma nemško mesto. V ta namen prena redila se bode baje ljudska veselica v parku, katera je bila skraja napovedana in katera je še sedaj na programu, po nasvetu Celjskih očetov takó, da bodo k tej veselici smeli priti le